

PRODUCȚIA MONDIAL DE SOIA – ASPECTE ECONOMICE PENTRU REPUBLICA MOLDOVA

IAȚIȘIN Tatiana,
cercetător științific INCE,
tatianaiațisin@yahoo.com

Introducere

Originar din China, soia este una dintre cele mai vechi plante de cultură. De aici provine soia din Asia, ea se cultivă mai mult în America de Nord și America de Sud. Printre primele 10 țări producătoare de soia din lume, pe continentele americane sunt 7 la număr, respectiv: SUA, Brazilia, Argentina, Paraguay, Canada, Bolivia și Uruguay. Ceilalți mari producători mondiali de soia sunt China, India și Ucraina. Valoarea mondială a producției de soia constituie circa 66 miliarde de dolari, fiind considerat al aptelea produs agricol ca cifră de afaceri din lume după: orez, lapte de vacă, carne de bovină, carne de porc, carne de pasăre și grâu. Europa importă anual circa 5 milioane tone de soia nemodificat genetic, astfel devenind un mare importator de soia. Din producția europeană de soia ce se produce în Europa se pot asigura doar 50% din întregul necesar.

Soia aparține speciei *Glycine max. (L.) Merr.* fiind una din plantele agricole de cea mai mare importanță pentru alimentația umană. Aceasta este valoroasă prin faptul că îmbină în componența sa o cantitate mare de proteine, circa 40% și ulei 20%, hidrați de carbon, totodată o gamă largă de vitamine și săruri minerale. Proteina din soia poate înlocui proteina animală care se regăsește în hrana omului cât și în cea a animalelor. Lipsa acută de proteine naturale în alimentația populației și în rațiile animalelor, precum și reducerea posibilităților de cumpărare a îngrășmintelor minerale, induce un rol semnificativ în soluționarea acestor probleme prin cultivarea cât mai largă a culturilor leguminoase, inclusiv soia, ca cultură eficientă în plan economico-financiar și ecologic¹.

Conținut de bază

Soia face parte din culturile excepțional de valoroase atât din punct de vedere alimentar, furajer sau materie primă pentru industrie cât și agronomic. Importanța acestei culturi se manifestă prin creșterea suprafețelor cultivate în ultimii ani. În anul 2019/2020, producția mondială de soia, conform datelor oilworld.biz a constituit 343,8 mil. tone, înregistrând o scădere cu 18 mil. tone, comparativ cu a. 2017/2018 (când producția mondială de soia a constituit 342,9 mil. tone). La rândul lor, stocurile globale de boabe de soia au constituit circa 110,3 mil. tone pe fondul stocurilor mari din țările producătoare cheie. Datorită acestui fapt, oferta mondială de soia în sezonul 2019/2020 a înregistrat un record absolut și constituia 454,3 mil. tone de soia. Exportul boabelor de soia a constituit 150 mil. tone fiind în creștere cu 0,7% comparativ cu 2018/2019.

Principalii lideri în producerea boabelor de soia sunt Brazilia, SUA și Argentina, care reprezintă 81% din producția mondială. În aceste țări, volumul producției de soia depășește semnificativ volumul de consum. Brazilia fiind lider principal, datorită suprafețelor însușite mănțate cu soia ce constituie 36,9 mil. hectare, cu o recoltă totală de 124 de mil. de tone. SUA, care a fost lider în clasamentul mondial în ultimii 10 ani, în 2019, s-a poziționat pe locul 2, cedând poziția

¹ Elaborat în cadrul Programului de Stat „Elaborarea instrumentelor economice noi de evaluare și stimulare a competitivității agriculturii Republicii Moldova pentru anii 2020 - 2023” (cifrul - 20.80009.0807.16).

Braziliei. Argentina deținând o suprafață de 17,5 mil. ha cu o recolta 51 mil. tone. China ocup locul patru, datorită suprafețelor îns mântate cu soia, în a. 2019 a fost recoltat 18 mil. tone de soia de pe o suprafață de 9 mil. ha.

Rusia, în ultimii 10 ani, înregistrează o creștere a recoltei de soia de 5 ori, de la 0,7 mil. tone până la 3,6 mil. tone. Totodată, Rusia înregistrează creșteri atât la producția boabelor de soia, cât și la consumul ei.

Ucraina, înregistrează o recoltă totală de 2,76 mil. tone de soia de pe o suprafață de 1,34 mil. ha, cu o recoltă medie de 2,1 t/ha. Jumătate din boabele de soia produse în Ucraina sunt exportate.

În perioada 2018/2019, exportul mondial cu boabe de soia a crescut de la 132 de mil. tone la 152 de mil. tone. Cele mai mari exporturi fiind înregistrate de Brazilia 84 mil. tone, mai mult cu 10% în ultimii 5 ani, iar cea mai mare scădere s-a înregistrat în Argentina cu 52%, înregistrând totodată creșteri a importurilor cu 20%.

Top cinci țări exportatoare de boabe de soia:

-) Brazilia - 84 mil. tone;
-) SUA - 45,6 mil. tone;
-) Argentina - 8 mil. tone;
-) Paraguay - 5,9 mil. tone;
-) Canada - 4,25 mil. tone.

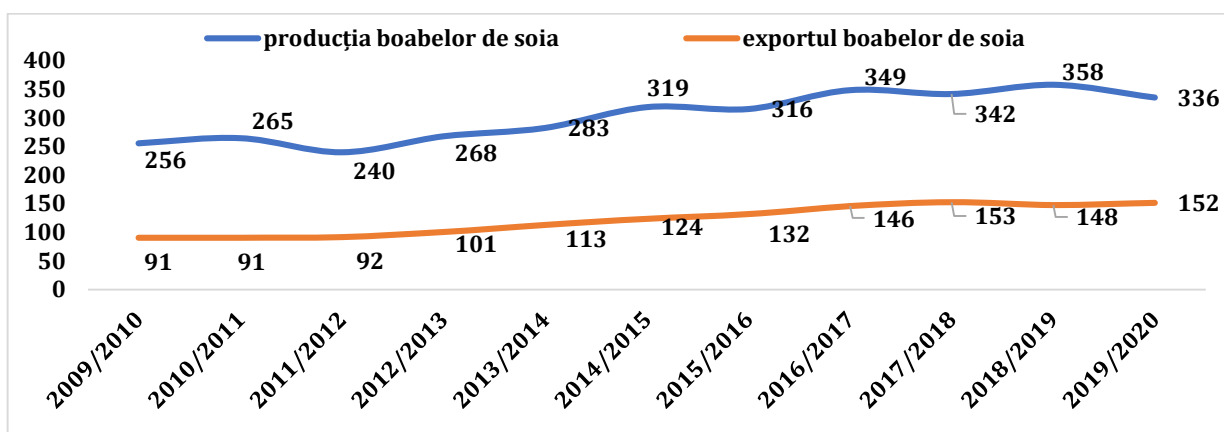

Figura. 1 Producerea și exportul boabelor de soia, mil. tone

Sursa: <https://latifundist.com/rating/top-10-proizvoditelej-soi-v-mire-v-2019-godu>

Cele mai mari creșteri a importurilor din 2015/2016 până în 2019/2020 au fost înregistrate de următoarele țări, precum Argentina cu 20%, Mexic 9%, Indonezia 6%. Top cinci țări importatoare de boabe de soia sunt:

-) China – 92 mil. tone;
-) Țările UE – 15,1 mil. tone;
-) Mexic -6 mil. tone;
-) Argentina – 3,8 mil. tone;
-) Egipt – 3,7 mil. tone.

Importatorii cei mai mari de boabe de soia din lume sunt China și UE, împreună importând circa 107 mil. tone de boabe de soia anual (o treime din producția mondială).

Consumatorii principali de boabe de soia sunt: China, SUA, Brazilia, Argentina și India, ponderea acestor țări în consumul global depășește 84%. China este unul din principalii consumatori de soia furajer și alimentară, ce consumă circa 100 de mil. tone de soia pe an, aproximativ 30-35%, consumul de boabe de soia fiind de multe ori mai mare decât volumul producției.

SUA consumă circa 51 mil. tone și în UE consumul de boabe de soia constituie circa 16,2 mil. tone, depășind cu 2,5 mil. tone sau de 6 ori, volumul producției boabelor de soia.

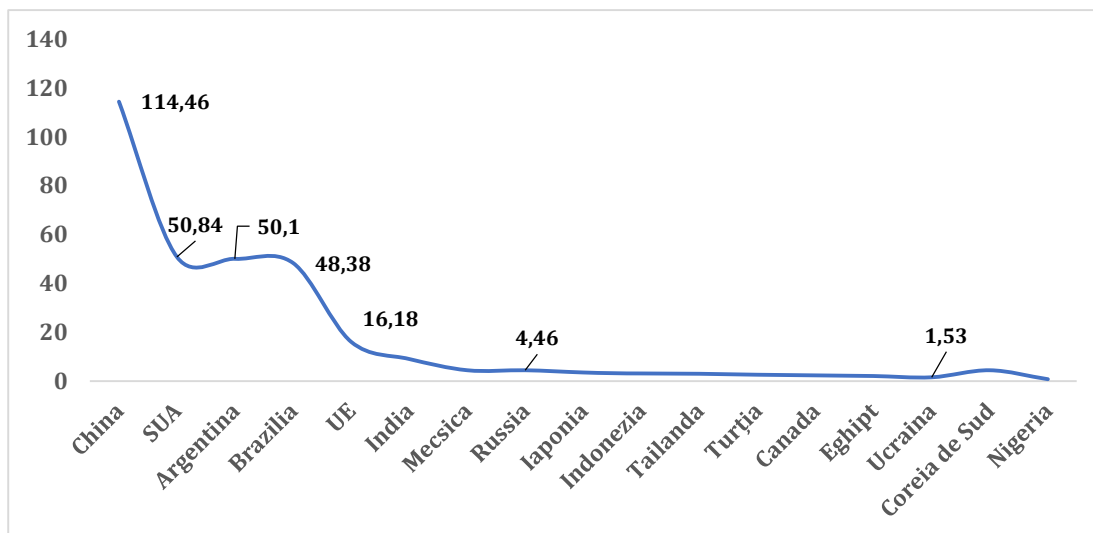

Figura. 3 Principalii consumatori de soia în sezonul 2017/2018, mil. tone

Sursa: Elaborat de autor, conform datelor, <https://latifundist.com/analytics/19-obzor-rynka-maslichnyh-2021-eksport-proizvodstvo-tseny>

În Republica Moldova, suprafețele ocupate cu soia este una instabilă. În perioada anilor 2015 -2020 suprafețele cultivate cu soia a variat de la 68 mii ha în 2015 la 29 mii ha în 2020. În 2010, în Republica Moldova s-a recoltat 111 mii tone de soia, fiind de 2,3 ori mai mult decât în 2009, fiind un record absolut pentru Republica Moldova. Până în anul 2010, cea mai mare recoltă de soia s-a strâns în anul 2006, constituind circa 80 de mii tone, ce s-a datorat suprafețelor mari de terenuri însemănțate cu soia, constituind 59,1 mii hectare. În anul 2020, suprafețele cultivate cu soia a constituit 29 mii ha cu o recoltă totală de 33 mii tone. Comparativ cu anul 2019, atât suprafața cultivată cu soia cât și recolta totală a fost în scădere. Astfel suprafața cultivată cu soia în a. 2019 a constituit 38 mii ha, iar recolta 64 mii tone.

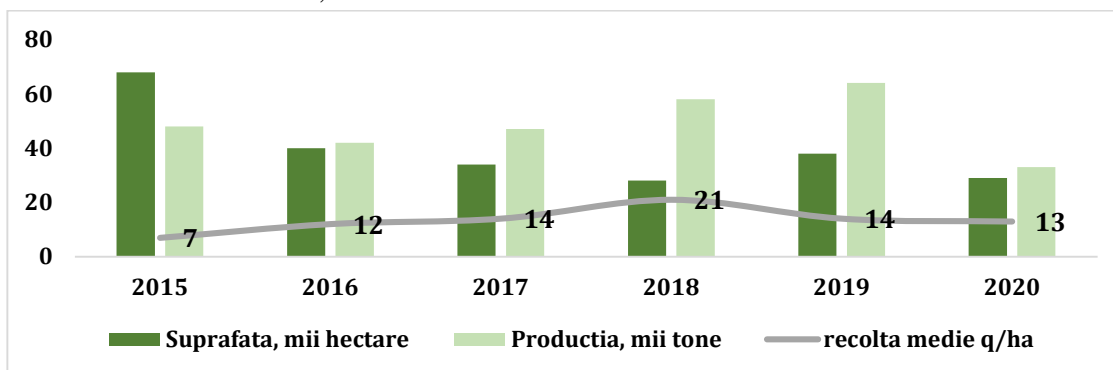

Fig. 4 Tendințele evoluției suprafețelor cultivate cu soia și producția totală de soia în Republica Moldova, în perioada 2015-2020

Sursa: Elaborat de autor, în baza datelor Biroului Național Statistic

În concluzie, putem menționa, că importanța acestei culturi se manifestă prin creșterea suprafețelor cultivate în ultimii ani. Totodată, soia este un bun premergător pentru culturile agricole datorită acumulării și pierderii în mod natural a azotului în sol aducând beneficii agronomice și asigurând o stabilitate financiară producătorilor agricoli.

Suprafața mondială cultivată cu soia în 2019 a constituit 122 de milioane de hectare, cu o producție de 336 milioane tone de soia. Circa 81% din producția globală de soia, este produsă de Statele Unite, Brazilia și Argentina.

Exportul total de soia a constituit 152 milioane tone. *Cei mai mari importatori de boabe de soia* din lume sunt China și UE, importând împreună circa 107 milioane tone de boabe de soia anual (o treime din producția mondială). Europa importă anual circa 5 milioane tone de soia nemodificată genetic, astfel devenind un mare importator de soia. Din producția europeană de soia ce se produce în Europa se pot asigura doar 50% din întregul necesar. *Principalul consumator* de boabe de soia este, China, cu un consum de 11,5 milioane tone.

Republica Moldova, ar putea beneficia de cererea de proteine vegetale, care este în permanență creștând în Uniunea Europeană, sporind cantitățile de soia exportate în această regiune. Pentru producătorii de soia din țară, acest lucru ar însemna oportunitatea de a valorifica mult mai eficient potențialul existent, de a pătrunde pe noi piețe de desfacere și, într-un final, de a obține o rentabilitate mai sporită a afacerilor, dacă vor respecta condițiile de producere.

Surse bibliografice

1. Giosan N., I. Nicolae, Gh. Sin, Soia. Editura Academiei RSR, București, 1986.
2. Ralph Gibson. 10 țări cu cea mai mare producție de soia. Disponibil: <https://ro.ripleybelieves.com/10-countries-with-largest-soybean-production-1298>
3. Stelian R. descu. Soia, o carte câștigătoare pentru fermieri? Disponibil: <https://www.revista-ferma.ro/articole/agronomie/soia-o-carte-castigatoare-pentru-fermieri>
4. – 1982. 2.
5.
6. : , 2004, 350 p. ISBN 5-279-02675-1;
6. Halpern P., Weston J.F., Brigham E.F. Finanțe manageriale. București: Editura Economică, 1998, 948p. ISBN 973-590-043-2
7. -10 2019 . Disponibil: <https://latifundist.com/rating/top-10-proizvoditelej-soi-v-mire-v-2019-godu>